МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра обліку і оподаткування

Допущено до захисту
“_____” _____ 2023 р.
Зав. кафедри, д.е.н., професор
_____Мельник Л.Ю.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Облік та контроль розрахунків з бюджетом за податками і платежами в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» Миколаївської області

Виконав – студент 2 курсу, групи 21м-з-о
освітньої програми «Облік і оподаткування»
спеціальності 071 Облік і оподаткування
Свинарський Олександр Вікторович

Науковий керівник – д.е.н., професор
Мельник Людмила Юріївна

Умань – 2023

Реферат

на кваліфікаційну роботу:

«Облік та контроль розрахунків з бюджетом за податками і платежами в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» Миколаївської області»

студента факультету економіки і підприємництва
Уманського національного університету садівництва
Свинарського Олександра Вікторовича

Податки – це основне джерело доходів Державного бюджету України. Контроль розрахунків за податками має важливе значення з позицій оцінки дотримання чинного законодавства та уникнення фінансових санкцій за неправильне нарахування чи несвоєчасне перерахування податку до бюджету. В процесі ведення господарської діяльності підприємство зацікавлене у веденні належним чином бухгалтерського обліку розрахунків за податками та платежами, правильному нарахуванні податків та відповідному відображенні господарських операцій на рахунках обліку, в облікових реєстрах, різноманітних формах податкової звітності, своєчасній сплаті таких платежів до державного бюджету різних рівнів для уникнення адміністративної та кримінальної видів відповідальності у вигляді штрафних санкцій.

Для написання кваліфікаційної роботи було використано дані ПП «Южноукраїнський комбінат харчування», а також матеріали наукових видань, сучасних посібників, статей та нормативно-правових актів з даної проблеми. Структурно робота складається з трьох розділів. Загальний осяг роботи складає 58 сторінок. Робота містить 9 рисунки, 6 таблиць. Кількість використаних джерел становить 42 найменування наукових праць, електронних джерел та Інтернет-ресурсів.

Метою кваліфікаційної роботи є розкриття теоретичних аспектів та практичних питань обліку та контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами та розробка рекомендацій щодо їх удосконалення в досліджуваному підприємстві.

Перший розділ роботи – теоретичний. В ньому розглядаються зміст, сутність та класифікація податків, нормативно-правове регулювання та проблеми обліку і контролю розрахунків з бюджетом за податками та платежами.

Другий розділ – практичний. В ньому наводиться фінансово-економічна характеристика підприємства та облікова політика підприємства щодо розрахунків з бюджетом за податками та платежами.

Третій розділ містить розгляд питань щодо основних напрямів удосконалення обліку і контролю розрахунків з бюджетом за податками та платежами в досліджуваному підприємстві.

Анотація

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних та практичних проблем обліку і контролю розрахунків з бюджетом за податками та платежами в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» Миколаївської області. В роботі проведено аналіз діяльності підприємства та запропоновано шляхи удосконалення обліку і контролю розрахунків з бюджетом за податками та платежами.

Ключові слова: грошові кошти, готівка, доходи, витрати, прибуток, збиток, облік, контроль, фінансові результати.

ЗМІСТ

ВСТУП 4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ 6

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ 19

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства 19

2.2. Облікова політика підприємства щодо розрахунків з бюджетом за податками та платежами 25

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ 35

ВИСНОВКИ 46

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 49

ДОДАТКИ 54

ВСТУП

Одним з важливих аспектів діяльності будь-якого підприємства є взаємодія з державним бюджетом, що включає розрахунки з податків та платежів. Для забезпечення якісного ведення фінансового обліку та контролю над платежами до бюджету, підприємства здійснюють облік, аналіз та аудит розрахунків з бюджетом за податками й платежами. Облік розрахунків з бюджетом за податками й платежами полягає в систематизації та реєстрації нарахувань, сплачених сум та заборгованостей перед бюджетом. Особлива увага приділяється правильному розрахунку податків та інших платежів, а також вчасному їх сплаті, щоб уникнути штрафів та інших санкцій з боку держави.

Вибрана тема дослідження є актуальною, оскільки аналіз розрахунків з бюджетом за податками й платежами дозволяє підприємствам оцінювати ефективність використання ресурсів та виявляти можливі проблемні питання, пов'язані з розрахунками з бюджетом.

Дослідженням проблем обліку розрахунків з бюджетом за податками відповідно до бухгалтерського та податкового законодавства висвітлюються у працях багатьох вчених, зокрема, таких як М.Т. Білухи, О.О. Василика, П.М. Гарасим, О.М. Десятнюк, Г.П. Журавель, М.Я. Дем’яненко, М.М. Коцупатрий, С.І. Ковач, В.В. Мельничук, В.М. Сердюк, Н.М. Ткаченко та інших.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень, а також розробка методичних і практичних рекомендацій з питань удосконалення обліку і контролю розрахунків підприємства з бюджетом за податками і платежами.

Для досягнення мети було виокремлено наступні завдання:

- дослідити економічну сутність податків та платежів;

- описати нормативно-правове регулювання обліку і контролю розрахунків із з бюджетом за податками й платежами;

- дослідити організацію розрахунків з бюджетом за податками й платежами на підприємстві;

- визначити шляхи удосконалення обліку і контролю розрахунків за податками та платежами.

Об’єктом дослідження є процес обліку та контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами в ПП «Южноукраїнський комбінат харчвання» Миколаївської області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних питань обліку та контролю розрахунків з бюджетом підприємства.

При написанні кваліфікаційної роботи магістра використовувалися наступні методи дослідження: діалектичний – вивчення сучасного стану обліку розрахунків з бюджетом та його оцінка. На підставі діалектичного методу наукового пізнання у роботі проведено аналіз і синтез загальних понять, поєднання історичного і логічного в еволюції обліку розрахунків з бюджетом. У процесі дослідження застосовувалися прийоми групування, статистичних порівнянь, а також методи аналізу, синтезу, спостереження, узагальнення та графічного зображення даних.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ

Оподаткування підприємств є однією із невід'ємних складових податкової політики та системи бухгалтерського обліку будь-якої країни. Раціонально організована система оподаткування повинна стимулювати діяльність підприємств, створювати відносно рівні умови для всіх суб'єктів господарювання, бути простою і зрозумілою, забезпечувати ефективність процесу стягнення податків. При організації бухгалтерського обліку на підприємстві особливе місце відводиться обліку розрахунків з бюджетом, оскільки нарахування і сплата податків спричиняє зміни у структурі зобов'язань та активів підприємства. Сільськогосподарські підприємства, відповідно до чинного законодавства, зобов'язані сплачувати загальнодержавні та місцеві податки, котрі у свою чергу чинять вплив на фінансові результати. Тому неповне нарахування і сплата податків, несвоєчасне складання податкової звітності, помилки при організації обліку податкових платежів передбачають застосування фінансових санкцій, стягнення штрафів, нарахування і сплату пені з боку платників податків.

Податки і збори – це обов'язкові платежі підприємств та окремих осіб в державний або місцевий бюджет. Обов'язкові платежі – це система встановлених законодавством внесків ті відрахувань юридичних і фізичних осіб, що формують доходи до державного бюджету.

Податки і платежі до бюджету є джерелом доходу бюджету країни. Головну роль у формуванні бюджету звісно складають податки, але є і інші види платежів. Обов'язкові платежі розподіляють на платежі податкового та неподаткового характеру. До першої групи відносять – податки, збори та плати, до другої – штрафи, конфіскації, пені та інші.

В нашому дослідженні зупинимося на обов'язкових платежах податкового характеру. Так, до складу податків відносять - податок на прибуток, податок на

додану вартість, акцизний податок, та інші, зборів - військовий збір, туристичний збір та інші, а до платежів – мито, плата за торговий патент, тощо.

Податки є обов'язковими, безумовними, нецільовими платежами, які надходять до бюджету та складають його основу. Платежі є обов'язковими, цільовими і, як правило, формують цільові фонди. Але не зважаючи на такі відмінності, законодавство України не розмежовує ці поняття, а податкова система розглядає їх як сукупність податків та зборів.

Таблиця 1.1

Визначення терміну «податок» різними авторами

Автор	Визначення	Ключові слова
В.Л. Андрущенко [1]	Основний складник системи державних доходів як сукупності надходжень грошей і матеріальних цінностей з усіх джерел, використовуваних для фінансування державних потреб на різних рівнях: публічно-правових, адміністративно-територіальних.	Складник надходжень, державні потреби, різні рівні
С.В. Бараулін [3]	Своєрідна ціна монополістичної купівлі-продажу послуг державою під час виконання своїх функцій.	Ціна за послуги
В.В. Буряковський, В.А. Кармазин [4]	Встановлений вищим органом державної законодавчої влади обов'язковий платіж, який сплачують фізичні та юридичні особи в бюджет у розмірах та встроки, передбачені законом.	Обов'язковий платіж, бюджет,закон
Т.В. Калінеску [14]	Обов'язковий платіж, який сплачують юридичні та фізичні особи в державні бюджети всіх рівнів,у формі відчуження, господарського ведення або оперативного управління коштами для фінансовогозабезпечення діяльності держави або муніципальних утворень.	Обов'язковий платіж, відчуження, діяльність держави
І.В. Горський [5]	Збір, установлений в односторонньому порядку державою та стягуваний на основі законодавчо закріплених правил для задоволення суспільних потреб.	Збір, односторонній порядок
Н.П. Кучерявенко [20]	Форма примусового відчуження результатів діяльності юридичних та фізичних осіб у власність держави, внесений у бюджет відповідного рівня (або цільовий фонд) на підставі акту компетентного органу державної влади, що й виступає як нецільовий, безвідплатний, безповоротний, безумовний та обов'язковий платіж.	Відчуження, бюджет, нецільовий, безповоротний, безумовний, платіж
С.І. Юрій, В.М. Федосов [39]	Обов'язковий платіж, який законодавчо встановлюється державою, сплачується юридичними та фізичними особами в процесі розподілу та перерозподілу частини вартості валового внутрішнього продукту й акумулюється у централізованих грошових фондах для фінансового забезпечення виконання	Платіж, вартість ВВП, централізовані грошові фонди

	державою покладених на неї функцій.	

Формування податкової системи передбачає можливість класифікації податків, яка сприяє більш повному висвітленню їх сутності, характеризує принципи та функції податків, показує їх роль у податковій системі держави, обґрунтовує напрям і характер впливу на соціально-економічну сферу країни.

Податки поділяються на прямі та непрямі, які наведені на рисунку 1.1

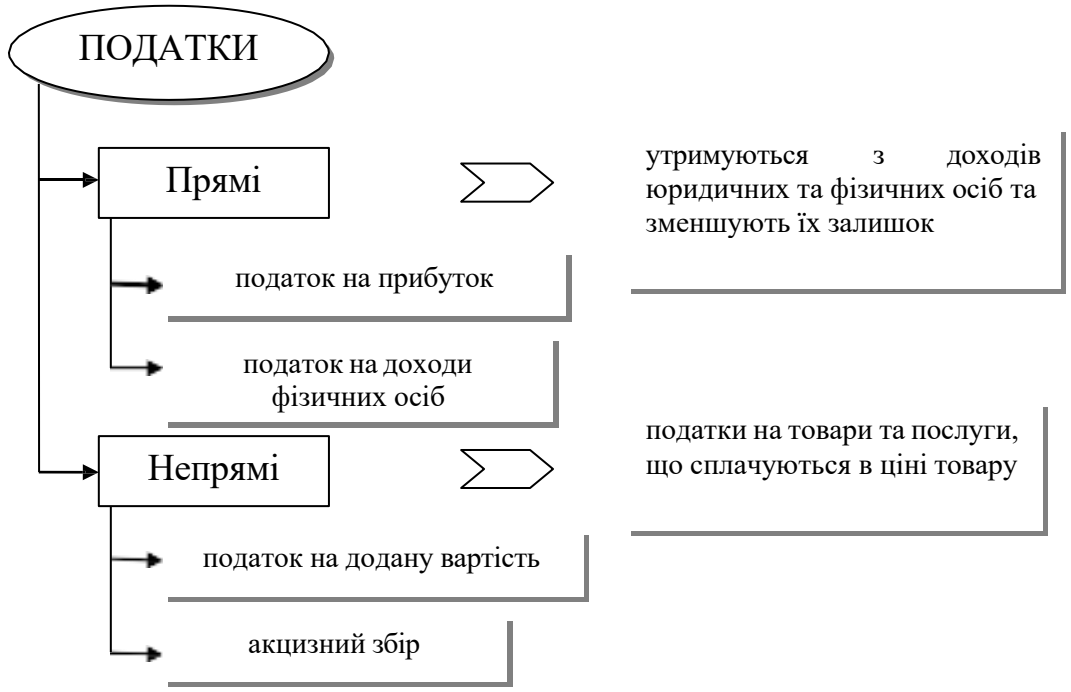

Рис.1.1 Види основних податків в Україні

Групування податків за певними ознаками представлено в табл. 1.2.

Об’єктом обліку розрахунків за податками згідно з податковим законодавством в цілому має виступати база та/або об’єкт оподаткування і податкові зобов’язання платника податку.

Предмет, який обкладається податком, називається об’єктом оподаткування. Тобто об’єкт обліку структурно виглядає як дво - або трирівнева система показників. До групи податків з 2-рівневою структурою об’єкта обліку належать ті з них, по яких об’єкт оподаткування та база

оподаткування збігаються.

Таблиця 1.2

Класифікація податків

Ознака	Види податків
За економічною ознакою об'єкта оподаткування	Податки на доходи та прибутки — обов'язкові збори, які стягуються з чистого доходу з фізичних і юридичних осіб у момент його отримання. Безпосередніми об'єктами оподаткування є заробітна плата та інші доходи громадян, прибуток чи валовий дохід підприємства. Податки на споживання — обов'язкові збори, які стягуються у процесі споживання товарів, робіт та послуг, причому їх плата залежить не від результатів фінансово-господарської діяльності, а від розміру споживання. Вони справляються у вигляді непрямих податків. Податки на майно — обов'язкові збори, які стягуються внаслідок наявності конкретного виду майна, що перебуває у приватній, колективній та державних формах власності (податок на нерухоме майно, податок із власників транспортних засобів).
За економічним змістом (за формою взаємовідносин платника і держави)	Прямі податки — обов'язкові платежі, які напряму сплачуються платником до бюджету держави залежно від розміру об'єкта оподаткування. Причому сплата такого податку призводить до вартісного зменшення об'єкта оподаткування (податок із прибутку підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на нерухоме майно, плата за землю, податок із власників транспортних засобів). Непрямі податки – обов'язкові платежі, які сплачуються платниками опосередковано через цінові механізми, причому сума податку не зменшує об'єкту оподаткування, а збільшує ціну товару (ПДВ, акцизний збір, мито).
За ознакою органів державної влади, які їх установлюють	Загальнодержавні податки — обов'язкові платежі, які встановлюються найвищими органами влади в державі й є обов'язковими до сплати за єдиними ставками на всій території України. Ці податки можуть формувати дохідну частину державного і місцевих бюджетів. Місцеві податки та збори — обов'язкові платежі, які встановлюються міс- цевими органами влади й є обов'язковими до сплати за встановленими ставками тільки на певній території. Місцеві податки та збори надходятьвиключно до місцевих бюджетів.
За формою стягнення	Розкладні (розкладкові) податки – обов'язкові платежі, які визначаються як розподілення загальної суми на певну кількість платників (подушні податки). Такі податки широко використовувалися на ранній стадії розвитку оподаткування. Їх розмір визначали виходячи з потреби здійснити конкретні витрати: викупити короля з полону, побудувати захисну стіну тощо. Суми витрат розподілялись між платниками (на кожного платника припадала конкретна сума податку). Квотарні (окладні, дольові, кількісні) податки — обов'язкові платежі, які стягуються за певними ставками від чітко визначеного об'єкта оподаткування. На відміну від розкладних вони виходять не з потреби покриття витрат, а з можливості платника заплатити податок. Дані податки безпосередньо чи непрямо враховують майновий стан платника податку.
За способом зарахування податкових надходжень	Закріплені – обов'язкові платежі, які на тривалий період повністю чи частково закріплені як дохідне джерело конкретного бюджету (бюджетів). Регулюючі – обов'язкові платежі, які можуть надходити до різних бюджетів(акцизний збір).

Стосовно платника	Податки з юридичних осіб (податок на прибуток, комунальний податок). Податки з фізичних осіб (податок на доходи фізичних осіб). Змішані (плата за землю, податок із власників транспортних засобів).
Щодо джерела сплати	Податки, що включаються у валові витрати та собівартість. Податки, що включаються у ціну товару. Податки, що сплачуються з прибутку або капіталу.

Таблиця 1.3

Характеристика обліку розрахунків за податками згідно з бухгалтерським та податковим законодавством

Порівняльна ознака	Облік розрахунків заподатками згідно з бухгалтерським законодавством	Облік розрахунків за податками згідно з податковим законодавством
Користувачі інформації	Внутрішні та зовнішні	Податкові органи, аудитори
Обов'язковістьведення обліку	Регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Регулюється податковим законодавством
Точність інформації	Незначні відхилення у відображених даних	Великі вимоги до точності
Об'єкти обліку та звітності	Підприємство в цілому	База оподаткування
Мета обліку	Складання звітності для потреб зовнішніх користувачів	Надання інформації про нарахування та сплату податків податковим органам
Принципи обліку	Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку	Облікові процедури суворо регламентовані державою
Вимірники в обліку	Грошовий, трудові, натуральні	Грошові
Періодичністьскладання	Квартальна, річна	Квартальна, річна, місячна
Терміни подання	У встановленому законодавством порядку або на вимогу користувачів	У встановленому законодавством порядку
Ступінь відкритості	ідкрита та публічнаінформація	Інформація надається тільки податковим органам
Ступінь відповідальності за помилки в обліку	Адміністративна	Адміністративна
Часовий аспект інформації	Господарська операція фіксується безпосередньопісля її здійснення	Дані формуються залежно від звітного періоду, не обов'язково в день здійснення господарських операцій.

Для визначення економічної категорії поняття податків і платежів, з’ясуємо їх сутність та основні функції .

Податки є засобом впливу на соціально-економічний розвиток країни. Сучасні науковці під поняттям податків, розуміють обов’язковий, безоплатний платіж суб’єктів господарювання.

Основний нормативний документ з податкового обліку дає визначення «податку», як «обов’язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно ПКУ». Але, на нашу думку, податок це не лише стаття доходів до бюджету держави, але й засіб, що допомагає задовольнити соціально-економічні потреби суспільства, а також є засобом матеріальної бази правопорядку, громадської інфраструктури, освіти та охорони здоров'я.

Уваги заслуговують і такі наукові підходи до визначення категорії "податок", де в змістовних характеристиках відсутній взаємозв'язок з державними благами. Зокрема, науковці М. Фрідман і Нейман під терміном «податки» вважають примусові платежі, які сплачуються до бюджету держави або общини, але при цьому вони не є платою за спеціальні послуги держави чи общини [3]. Тому витрати бюджету можуть зростати без меж. А це в свою чергу відображається в конфлікті між платниками податків та державою в процесі формування податкового навантаження. Така ситуація буде продовжуватися, поки держава буде реалізовувати фіскальний інтерес.

В свою чергу, Л. Мацола стверджує, що податки розробляє та затверджує клас, який знаходиться при владі в державі. Звідси панівні класи будуть більше оподатковувати класи безвладні і лише тоді коли вже нічого буде обкладати або податкових надходжень до бюджету не буде вистачати для її нормального функціонування, переноситимуть частину обов’язкових платежів на себе.

Податки, як економічну категорію, можна охарактеризувати через функції, які вони виконують. Значення податків та системи оподаткування зумовлено їх функціями.

Задоволення загальнонаціональних потреб здійснюється за допомогою

фіскальної функції податків. Її трактування розглядається як розподіл і перерозподіл сукупного суспільного продукту на користь держави через сплату грошових коштів платником, тобто примусового вилучення грошових коштів у платника. На нашу думку, змішувати фіскальну функцію з розподільною або називати її так є некоректно, бо термін «розподіл» означає пропорцію, поділ цілого на частини і не вказує на те, що мова йде саме про формування державних доходів. Тому найбільш вдалим є назва фіскальна функція.

Виконання фіскальної функції податків здійснюється за рахунок постійності і стабільності надходження коштів. За рахунок цієї функції держава повинна отримувати не просто податки в достатній кількості, але головне - надійних. Отже, податкові надходження мають бути постійними і стабільними.

Під розподільною (або соціальною) функцією розуміється перерозподіл одержаних суспільних доходів між різними категоріями населення, щоб зрівняти відповідні нерівності між ними. Держава досягає такого ефекту шляхом надання субсидій, безкоштовних державних послуг в сфері освіти, охорони здоров'я, тим категоріям громадян, які потребують найбільше допомоги. А також за рахунок збільшення податкового навантаження на більш забезпечені категорії громадян.

Значення регулюючої функції збільшується з підвищенням ролі держави. Реалізація цієї функції здійснюється через вплив податків на різні сторони діяльності суб'єктів господарювання. Ця функція виявляється в наданні податкових пільг окремим галузям та виробникам, при цьому враховується їх діяльність, рівень прибутковості та інше [7].

Під час реалізації регулюючої функції податків відбувається її вплив натакі показники фінансово-господарської діяльності підприємств як: собівартість продукції, прибуток від реалізації, балансовий прибуток, обсяг реалізації, виручка від реалізації, чистий прибуток та інші. Проявляється регулююча функція податків і у диференціації умов оподаткування. Встановлюючи податки, держава завжди впливає на поведінку суб'єктів господарювання - фізичних і юридичних осіб.

Податки сприяють розширенню виробництва в окремих галузях чи гальмувати його. Через механізм оподаткування держава регулює фінансово-господарську діяльність організацій і громадян. Завдяки грошовій одиниці виміру податків можливо кількісне зіставлення показників доходів з потребами держави у фінансових ресурсах.

Завдяки регулюючій функції виявляється необхідність внесення змін у податкову систему і бюджетну політику держави.

Контроль доходів і витрат платників податків через здійснення моніторингу виплат податків, забезпечується контрольна функція податків. Контрольна функція за рахунок закону і права, ефективно реалізовується на основі примусу, підпорядкуванні державній владі, закону. Державна влада є пропорційною контрольній функції податкової системи. Ослаблення державної влади веде до ослаблення контрольної функції і навпаки. Також контрольна функція проявляється і в обов’язковому виконанні податкового законодавства, дієвості штрафних санкцій та відповідальності приписуваної законом. Ослаблення контрольної функції призводить до зниження ефективності податкової системи в цілому.

У більшості економічних видань сучасності категорію «податки» трактують як обов'язкові платежі, що стягуються в установленому законом порядку і спрямовуються на фінансування державою її функцій [8].

До нормативно-правового забезпечення обліку та аналізу розрахунків з бюджетом за податками належать: Конституція України, Податковий, Господарський та Цивільний кодекси, закони України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про аудиторську діяльність» та інші нормативно-правові акти, що регулюють окремі види податків і зборів, Міжнародні стандарти аудиту (МСА), Положення (стандарти) бухгалтерського обліку П(С)БО, інструктивні та методичні матеріали міністерств і відомств, внутрішні документи аудиторських фірм та підприємств.

Згідно ПКУ, бухгалтерський облік вирішує завдання щодо формування інформації для визначення бази оподаткування тим чи іншим податком,

виходячи із методики їх розрахунку. Тобто, держава стала безпосереднім користувачем бухгалтерської інформації та зацікавлена в достовірності відображення господарських операцій відповідно до норм визначених національними П(С)БО.

Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" визначає, що бухгалтерський облік надає користувачам фінансової звітності для прийняття фінансових та управлінських рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, власний капітал, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства [33].

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та їх розкриття у фінансовій звітності на законодавчому рівні регламентує Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [32].

Суб'єкти господарювання в процесі своєї діяльності здійснюють безготівкові розрахунки, наприклад сплата податків і платежів до бюджету. Безготівкову форму розрахунків, документи, реквізити до них, операції що здійснюються за допомогою цих документів регламентує Інструкція (Інструкція №22) про безготівкові розрахунки в Україні затверджена Постановою Правління НБУ від 21.01.04.

Сплата податків здійснюється з рахунків відкритих банківських установах. Порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах регламентується Інструкцією № 492 яка затверджена постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р.

На підприємстві інформація про наявність та рух активів, капіталу, зобов'язань і фактів фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб відображається за допомогою рахунків бухгалтерського обліку та методу подвійного запису. Для цього використовується План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція по його застосуванню, затверджені МФУ від 30 листопада 1999р. № 291 із змінами та доповненнями [13]. Інструкція забезпечує єдність відображення однорідних за

змістом господарських операцій на відповідних синтетичних рахунках і субрахунках; наведена коротка характеристика і призначення синтетичних рахунків і субрахунків, типова схема реєстрації та групування інформації про господарські операції.

На підприємстві обов'язково складається фінансова звітність. Дані з фінансової звітності використовують для розрахунку деяких податків і платежів. Регламентує порядок принципів складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності".

Порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами встановлює Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку від 24.05.1995 № 88.

До основних видів нормативно-правового забезпечення контролю розрахунків за податками відносяться Закон України Про державну контрольно-ревізійну службу та Податковий кодекс України. Вони визначають функції, права, обов'язки та правові основи діяльності органів державної податкової служби. Завдання економічного контролю, хто входить до складу його органів, права і обов'язки посадових осіб, які здійснюють функції економічного контролю ревізійних комісій містить Положення про Державну фінансову інспекцію України від 6 серпня 2014 р. № 310.

Податковий кодекс України є основним нормативно-правовим документом, що регулює оподаткування суб'єктів господарювання. Порядок визнання, нарахування, сплати податків та інших обов'язкових платежів як фізичними так і юридичними особами відображено в Податковому кодексі України [27].

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ГРОШОВИХ КОШТІВ

2.1. Організаційно-економічна характеристика ПП «Южноукраїнський комбінат харчування»

Приватне підприємство «Южноукраїнський комбінат харчування» зареєстровано 10.12.2008 р. за юридичною адресою м. Южноукраїнськ, Миколаївська обл., вул. Миру, 11.

Основним видом діяльності підприємства є постачання інших готових страв. Крім того, воно може здійснювати:

- роздрібну торгівлю в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- виробництво м’ясних продуктів;
- оптову торгівлю фруктами й овочами;
- неспеціалізовану оптову торгівлю продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування.

ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» є юридичною особою з дня його державної реєстрації та здійснює свою діяльність згідно з чинним законодавством України та Статутом.

Підприємство у свої структурі об’єднує заготівельний цех, а також спеціалізовані кулінарні цехи. Маючи високомеханізоване устаткування та застосовуючи потокові лінії обробки сировини, виробництва напівфабрикатів і приготування готової продукції харчування, здійснює виробництво готових страв, які в тому числі реалізуються іншим підприємствам ресторанного господарства, їдальням, організованим при великих організаціях чи установах. Зокрема надає послуги їдальні для ДП «НАЕК ”Енергоатом” ВП Південноукраїнська атомна електростанція», кафе «Молодіжне» та різних буфетів.

При виготовленні продукції (страв) ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» обов’язково дотримується норм витрати сировини, які встановлено чинними нормативними документами, вимогами технологічних карт на страви та вироби, технічних умов, державних стандартів щодо якості та безпечності харчових продуктів тощо.

Підприємство самостійно на підставі діючих збірників рецептур і залежно від вподобань споживачів/покупців визначає перелік страв для виробництва та реалізації, розробляє фірмові страви та вироби. При цьому будь-які зміни до рецептур регламентовані внутрішніми правилами і обов’язково відображаються в технологічній документації та калькуляційних картах.

Середньооблікова кількість працівників комбінату станом на 31.12.2022 р. сягала 213 осіб. Кадрова політика відповідає діючому в Україні законодавству, сучасним умовам господарювання та максимально спрямована на забезпечення кожної посади персоналом відповідної професійної підготовки, спеціальності та належної кваліфікації.

Майно ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» складається з основних засобів, незавершених капітальних інвестицій та обігових коштів, вартість яких відображена в балансі (табл. 2.1). У складі майна частка необоротних активів на кінець 2022 р. склала 25,5% (3434 тис. грн), а оборотних активів – 74,5% (10027 тис. грн), тоді як на початок звітного періоду вони відповідно сягали 26,9% (2627 тис. грн) і 73,1% (7146 тис. грн). При цьому загальна балансова вартість майна підприємства підвищилася на 3688 тис. грн або 37,7%.

Істотне зростання необоротних активів (на 30,7% або 807 тис. грн за рік) відбулось головним чином за рахунок збільшення основних засобів на 793 тис. грн (на 30,4%), а також завдяки зростанню незавершених капітальних інвестицій майже удвічі (до 29 тис. грн), що свідчить про нарощування виробничого потенціалу підприємства та про створення чи модернізацію матеріально-технічної бази для розширення основної та інших видів діяльності.

Таблиця 2.1

Аналіз балансу ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» за 2022 рік

Показник	На початок року		На кінець року		Зміна за рік	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	+,-	%
Актив балансу						
І. Необоротні активи	2627	26,9	3434	25,5	807	30,7
-основні засоби	2612	26,7	3405	25,3	793	30,4
-незавершені капітальні інвестиції	15	0,2	29	0,2	14	93,3
ІІ. Оборотні активи	7146	73,1	10027	74,5	2881	40,3
-запаси	3122	31,9	4864	36,1	1742	55,8
-дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2799	28,6	2569	19,1	-230	-8,2
-дебіторська заборгованість за виданими авансами	62	0,6	963	7,2	901	1453,2
-дебіторська заборгованість з бюджетом	109	1,1	245	1,8	136	124,8
-інша поточна дебіторська заборгованість	914	9,4	57	0,4	-857	-93,8
-гроші та їх еквіваленти	40	0,4	1057	7,9	1017	2542,5
-витрати майбутніх періодів	27	0,3	15	0,1	-12	-44,4
-інші оборотні активи	73	0,7	257	1,9	184	252,1
Пасив балансу						
І. Власний капітал	1589	16,3	5317	39,5	3728	234,6
-зареєстрований капітал	1000	10,2	1000	7,4	0	0,0
-нерозподілений прибуток	589	6,0	4317	32,1	3728	632,9
ІІ. Довгострокові зобов’язання і забезпечення	681	7,0	2212	16,4	1531	224,8
-довгострокові забезпечення	681	7,0	2112	15,7	1431	210,1
ІІІ. Поточні зобов’язання	7503	76,8	6032	44,8	-1471	-19,6
-короткострокові кредити банків	614	6,3	-	-	-614	-
- поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	3448	35,3	2874	21,4	-574	-16,6
-поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1161	11,9	1066	7,9	-95	-8,2
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	492	5,0	61	0,5	-431	-87,6
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1626	16,6	967	7,2	-659	-40,5
-інші поточні зобов’язання	162	1,7	1064	7,9	902	556,8
БАЛАНС	9773	100	13461	100,0	3688	37,7

Спостерігається також збільшення вартості оборотних активів проти аналогічного показника на початок 2022 р. на 2881 тис. грн (+40,3%). Приріст вартості основної її складової – запасів, частка яких у загальній вартості майна станом на 31.12.2022 р. була 36,1%, – склав 1742 тис. грн (+55,8%). Найбільше зросла сума грошей та їх еквівалентів (у майже 26 разів – з 40 тис. грн до 1057 тис. грн), а також сума дебіторської заборгованості за виданими авансами (у близько 15 разів – з 62 тис. грн до 963 тис. грн). Ці тенденції свідчать про зміцнення фінансового стану підприємства.

Крім того, з даних таблиці 2.1 бачимо, що зростання джерел формування майна підприємства за 2022 рік на 3688 тис грн. (+37,7%) обумовлено збільшенням вартості власного капіталу у понад 7 разів – на 3728 тис. грн. Це відбулося, насамперед, за рахунок збільшення суми нерозподіленого прибутку до 4317 тис. грн (частка у структурі власного капіталу на кінець 2022 р. дорівнювала 81%), а також підвищенням суми довгострокових зобов’язань і забезпечення на 1531 тис. грн або у більш ніж утричі. Істотно зросли і довгострокові забезпечення підприємства: вони більше ніж потроїлися з 681 тис. грн на початку року до 2212 тис. грн. на кінець 2022 р.

Натомість спостерігається зменшення поточних зобов’язань у звітному році на 1471 тис. грн (-19,6%) говорить про покращення фінансового стану на підприємстві. При цьому суттєво зменшилися суми поточної кредиторської заборгованість за розрахунками зі страхування (на 87,6% або -431 тис. грн); поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці (на 40,5% чи -659 тис. грн); поточної кредиторської заборгованість за товари, роботи і послуги (на 16,6%, що дорівнює -574 тис. грн).

Більше того, за звітний період ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» погасило короткострокові фінансові кредити. Тому можна зробити висновок, що структура фінансових ресурсів підприємства за звітний рік покращувалася за рахунок збільшення власного капіталу та зменшення частки залученого (рис. 2.1), який за 2018–2022 рр. сягнув найменшого рівня.

Рис 2.1. Динаміка вартості пасивів ПП «Южноукраїнський комбінат харчування», тис. грн

Така позитивна зміна у структурі балансу ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» відбулася насамперед за рахунок відчутного покращення основних економічних показників діяльності за період 2018–2022 рр. (детальніше у таблиці 2.2).

Сума чистого доходу від реалізації продукції та послуг у 2022 р. порівняно з 2018 р. сягнула підвищення у понад 1,8 рази або на 43969 тис. грн. Проте на кінець аналізованого періоду також відзначається зростання собівартості реалізованої продукції та послуг удвічі – на 23868 тис. грн. Це відповідним чином позначилося на показниках рентабельності продукції, яка за звітний період знизилися на 0,2%, а витрати на 1 гривню реалізованої продукції коливалися у межах 40–50 копійок.

Таблиця 2.2

Абсолютні та відносні фінансово-економічні показники ПП «Южноукраїнський комбінат харчування»

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення	
						абсол., (+,-)	відн., (%)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	52682	53467	54570	64575	96651	43969	83,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	23451	24620	22702	25545	47319	23868	101,8
Чистий прибуток, тис. грн	1948	2163	661	862	3728	1780	91,4
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн	0,4	0,5	0,4	0,4	0,5	0,1	25,0
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	205	206	209	211	213	8	3,9

Обсяг продажів на одного працюючого, тис. грн/чол.	257,0	259,5	261,1	306,0	453,8	196,8	76,6
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	1994,0	2149,5	2398,5	2580,5	3008,5	1014,5	50,9
Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг), %	8,0	8,8	2,9	3,4	7,9	-0,1	-1,3
Рентабельність сукупних активів, %	21,4	21,2	7,2	8,8	27,7	6,3	29,4
Рентабельність власного капіталу, %	144,7	115,9	20,5	54,2	70,1	-74,6	-51,6
Чистий грошовий потік, тис. грн	79	57	-47	20	1017	938	1187,3

Разом із тим, упродовж аналізованого періоду підприємство мало чистий прибуток, розмір якого майже подвоївся з 2018 р. по 2022 р. Така позитивна динаміка свідчить про ефективну діяльність підприємства та здатність генерувати прибуток.

Водночас, у 2022 р. зросла чисельності працівників на 4% при одночасному зростанні обсягів виробництва та реалізації продукції (товарів, послуг) на одного працюючого, що вказує на розширення основної діяльності та збільшенням обсягів виготовлення та реалізації готових страв у різних закладах громадського харчування. Підтверджує це нарощування вартості основних засобів підприємства у півтора рази в порівнянні із 2018 р. (на 1014,5 грн).

Здійснені розрахунки основних показників прибутковості ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» демонструють, що загалом підприємство є рентабельним (рентабельність активів у звітному році сягнула 27,7%, а рентабельність власного капіталу хоч і двічі зменшилася проти рівня 2018 р. все ж сягала 70%) та прибутковим. При цьому відзначається істотне зростання грошового потоку у звітному році, сума якого зросла у 12 разів

порівняно з 2018 р. Проте таке значне зростання грошового потоку викликає занепокоєння з точки зору забезпечення синхронізації грошових потоків.

2.2. Облікова політика підприємства щодо розрахунків з бюджетом за податками і платежами

Облікова політика підприємства є одним із важливих інструментів його ефективної системи бухгалтерського обліку. Однак, як свідчать численні дослідження науковців, суб'єкти господарювання не використовують належним чином даний інструмент і мало уваги приділяють можливостям його впливу на економічні показники діяльності.

Згідно із вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» основою організації та методології обліку є облікова політика підприємства, яка має включати методи і процедури ведення фінансового, управлінського обліку і обліку податкових платежів (податковий облік) [33].

У сучасних умовах господарювання показники бухгалтерського обліку максимально повинні використовуватися для складання податкової звітності, задовольняти інформаційні потреби податкових органів з нарахування і своєчасності сплати податків та зборів кожної юридичної і фізичної особи.

Облікова політика підприємства для цілей оподаткування повинна вирішувати три основних завдання: організація ведення податкового обліку організаційно-технічні, розробка системи документообороту для формування показників податкових регістрів тощо, розробка системи податкових регістрів; вибір найбільш прийнятних для підприємства способів обліку, відносно яких існують альтернативи передбачені податковим законодавством; висвітлення окремих питань щодо справляння податкових платежів за якими існують протиріччя в нормативних актах або які взагалі не регламентовані законодавством [1].

При формуванні облікової політики для цілей оподаткування слід виходити з того, що остання включає ряд організаційних та методичних елементів, використання яких з числа всіх існуючих альтернатив, передбачених чинним законодавством, дозволить мінімізувати суму податкових платежів [4].

Проведені дослідження дали можливість сформувати складові облікової політики податків та зборів (рис. 2.3).

При формуванні облікової політки підприємства щодо обліку розрахунків за податками необхідно розкрити методику обліку розрахунків за тим чи іншим податком в залежності від характеру та специфіки діяльності підприємства, його галузевих особливостей, визначених відповідно до положень Податкового кодексу України [27].

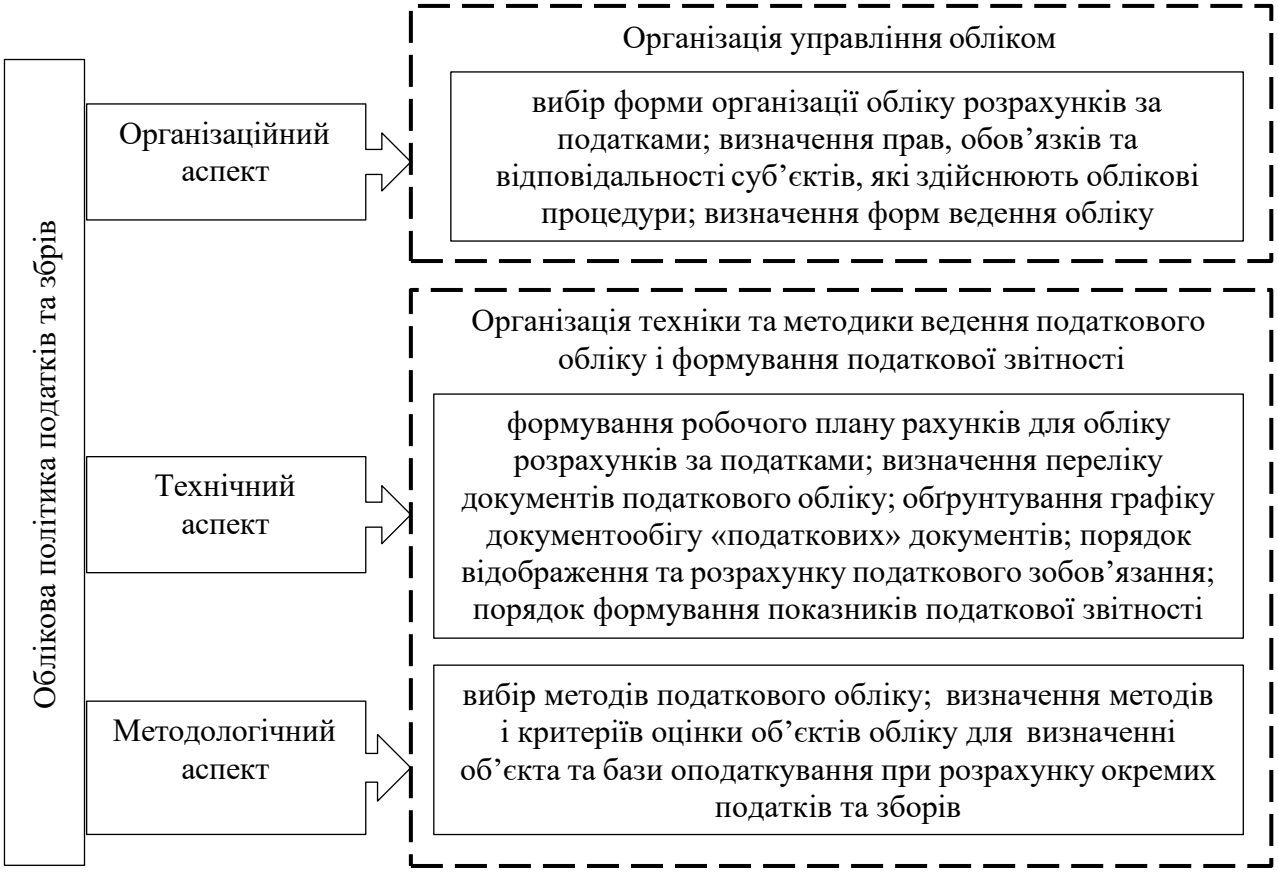

Рис. 2.3. Складові облікової політики податків та зборів

Під час розробки облікової політики на підприємстві доцільним є запровадження окремого розділу, такого як «Організація обліку податкових платежів» та формування внутрішнього положення про податковий облік на підприємстві. В зазначеному розділі потрібно розкривати інформацію про:

– робочий план рахунків – необхідним є зазначення рахунків та субрахунків для кожного виду платежів і зборів;

- графік документообігу документів – описати рух кожного первинного і зведеного документу, облікового регістра до складання податкової звітності. В діючих нормативних документах відсутні описи складу зведених документів, облікових регістрів з реєстрації податкових доходів і витрат.

В досліджуваному підприємстві розроблений і знаходиться в дії Наказ про облікову політику, який, як і всі такі накази, має організаційну та методичну складову. В організаційній частині врегульовано, хто здійснює облік діяльності, в якій формі, на яких рахунках обліку та яку звітність подають до фіскальної служби. До наказу доданий графік документообігу, де зазначено всі первинні документи, які формуються в автоматизованій програмі і роздруковуються для зберігання відповідно до вимог чинного законодавства в спеціальних теках до моменту утилізації цих документах в терміни, визначені також законодавством.

Облік в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» здійснюється засобами комп'ютерної програми BAS Бухгалтерія, звітність до фіскальної служби подається в електронному вигляді через програму Medoc. В цій же програмі здійснюється обмін податковими накладними з контрагентами.

Бухгалтерський облік розрахунків за податками і платежами в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» ведуть на балансовому рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами», на якому узагальнюють інформацію про розрахункипідприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи

податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються у дохід бюджету.

До рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами» ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» відкриває такі субрахунки:

641 «Розрахунки за податками»;

642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»;

643 «Податкові зобов'язання»;

644 «Податковий кредит» [16].

Для відображення в обліку сум утримань ПДФО і військового збору використовують:

– субрахунок 641 «Розрахунки за податками». За кредитом цього субрахунку відображають утриманий із суми загального оподатковуваного доходу ПДФО, за дебетом – його сплату (перерахування);

– субрахунок 642 «Розрахунки за обов’язковими платежами». За кредитом цього субрахунку відображають утриманий із суми оподатковуваного доходу, за дебетом – його сплату (перерахування).

Для бухгалтерського обліку ПДВ в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» призначені такі субрахунки рахунка 64: 641, 643, 644. Суму податкових зобов’язань показують за кредитом субрахунку 641, а суму податкового кредиту – за його дебетом. Кредитове сальдо на кінець звітного періоду свідчить про наявність зобов’язання перед бюджетом, а погашення зобов’язань відображають за дебетом субрахунку 641/ПДВ. Субрахунки 643 і 644 є допоміжними. Їх використовують, наприклад, у випадках, коли податковий кредит або податкові зобов’язання з ПДВ відображені в податковому обліку в поточному звітному періоді, а отримання товарів, робіт, послуг або їх відвантаження (виконання) відбувається в наступних звітних періодах.

Податок на прибуток, що розрахований у податковому обліку і підлягає сплаті до бюджету в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» відображають у загальному порядку за кредитом субрахунку 641 «Розрахунки

за податками» (аналітичний рахунок «Податок на прибуток»). Сплату цього податку відображають за дебетом субрахунку 641. Для обліку витрат з податку на прибуток призначений рахунок 98 «Податок на прибуток». За дебетом рахунку відображають нарахування податку на прибуток, за кредитом – віднесення на фінансові результати з відображенням на рахунку 79 «Фінансові результати» [9].

Усі інші податки, окрім розглянутих раніше, в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» також відображають на субрахунку 641. До нього відкривають відповідні аналітичні рахунки (до прикладу: 641/Акцизний податок). Для обліку розрахунків за зборами та іншими обов'язковими платежами використовують субрахунок 642. Також, для кожного збору відкривають свій аналітичний рахунок.

Аналітичний облік розрахунків з бюджетом за податками відображується у відомостях аналітичного обліку, а саме у Відомості 3.6, яка ведеться у розрізі видів податків, зборів та інших обов'язкових платежів, котрі сплачує підприємство. Відомість на звітний місяць відкривають за показниками відомості за попередній місяць. У ній зазначають стан розрахунків на початок місяця, показують суми нарахованих податків за місяць та суми, що сплатили до бюджету. Суми нарахованих податків зазначають на підставі відповідних розрахунків податків і податкових декларацій, а суму оплати – за випискаами з поточних рахунків у банках. У кінці місяця визначають стан розрахунків за кожним податком, збором чи іншим обов'язковим платежем, а також стан розрахунків підприємства з бюджетом за усіма податками.

За показниками Відомості заповнюють регістр синтетичного обліку розрахунків з бюджетом – Журнал 3. Завершальним етапом облікового процесу нарахування та сплати податків до бюджету є складання та подання податкової звітності.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ

На нашу думку, проведення розрахунків з бюджетом за податками повинні обов'язково бути розкриті в окремому розділі Наказу про облікову політику підприємства. Відсутність оновленого наказу про облікову політику в цілому, та, зокрема, розділу по розрахунках з бюджетом є недоліком в організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Оскільки, відображення вчасної, достовірної, повної та об'єктивної інформації у відповідності до чітко сформованої облікової політики, сприятиме уникненню помилок у розрахунках з бюджетом за податками, а також витрат на погашення фінансових санкцій, у вигляді пені та штрафів.

Тому, в Наказі про облікову політику підприємства мають бути розкриті такі методи та процедури, які дозволять отримувати своєчасну, оперативну, достовірну та об'єктивну інформацію про:

– стан заборгованості за податками перед бюджетом;

– суми нарахування та сплати зобов'язань перед бюджетом за податками;

– наявність операцій щодо нарахування штрафних санкцій в разі несплати або простроченої сплати зобов'язань за податками.

Розділ «Податкові розрахунки» в Наказі про облікову підприємств має містити положення, які представлено в табл. 3.1.

Найчастіше в економічній літературі за джерелом сплати податкові платежі поділяють на: податки, що включаються у виробничі витрати; податки, що включаються у виручку від продажу; податки, що сплачуються з прибутку або доходу; податки, що сплачуються із фінансового результату; податки, що сплачуються із заробітної плати [1].

Таблиця 3.1

Розділ «Податкові розрахунки» Наказу про облікову політику сільськогосподарського підприємства

№ з/п	Пункт розділу	Характеристика
1.	Система оподаткування	Вказується, яка система оподаткування на підприємстві (загальна чи спрощена)
2.	Реєстрація платником ПДВ	Вказується період, коли підприємство стало платником
3.	Форма ведення обліку	автоматизована з використанням відповідної програми
4.	Первинні документи для визнання доходів	рахунки-фактури, видаткові накладні, товарно-транспортні накладні, акти приймання виконаних робіт тощо
5.	Первинні документи для визнання витрат	рахунки-фактури, рахунки-акти, накладні, товарно-транспортні накладні, акти здачі-прийняття робіт (надання послуг) тощо
6.	Первинні документи, підтверджуючі виникнення податкового зобов'язання з податку на додану вартість	банківська виписка, видаткові накладні, акти приймання виконаних робіт та інші
7.	Первинні документи, підтверджуючі виникнення податкового кредиту з податку на додану вартість	банківська виписка, рахунки-акти, акти здачі-прийняття робіт (надання послуг), накладні та інші
8.	Графік документообігу	Оформляється окремим додатком до наказу про облікову політику
9.	Податковий календар бухгалтера	Оформляється окремим додатком до наказу про облікову політику

Найчастіше в економічній літературі за джерелом сплати податкові платежі поділяють на: податки, що включаються у виробничі витрати; податки, що включаються у виручку від продажу; податки, що сплачуються з прибутку або доходу; податки, що сплачуються із фінансового результату; податки, що сплачуються із заробітної плати [1].

Практика управління доходами, витратами і фінансовими результатами підприємства свідчить, що в системі обліку нараховані податкові платежі необхідно відображати за рахунок:

1. Виробничої собівартості продукції за прямими витратами (рахунок 23 «Виробництво»).

2. Загальновиробничих витрат (рахунок 91 «Загальновиробничі

витрати»).

3. Адміністративних витрат (рахунок 92 «Адміністративні витрати»).

4. Витрат на збут (рахунок 93 «Витрати на збут»).

5. Фінансових результатів господарської діяльності (рахунок 79 «Фінансові результати»),

6. Витрат на придбання і формування первісної вартості майна (рахунок 15 «Капітальні інвестиції») та інші .

Відповідно до нормативно-правових актів з оподаткування інформація про податки і збори має відображатися у складі зобов'язань підприємства. Згідно з П(С)БО 11 «Зобов'язання», поточна заборгованість, до якої належать податки і збори, оцінюється за сумою погашення. Існує низка особливостей податкового обліку, яким потрібно приділити особливу увагу, наприклад відображення тимчасових податкових різниць [32]. Ця категорія відображає суми, що мають вирахувані або нараховані суми до поточної заборгованості, хоча факт їх виникнення відноситься до минулих періодів. ПКУ визначає наступний склад різниць, які коригують бухгалтерський фінансовий результат:

– амортизаційні різниці;

– різниці, що виникають при формуванні резервів (забезпечень);

– різниці, які виникають при здійсненні фінансових операцій [6].

При здійсненні обліку податків та обов'язкових платежів до бюджету об'єктами перевірки стають такі бухгалтерські рахунки:

– 64 «Розрахунки за податками й платежами» з відповідними субрахунками. За кредитом рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» відображаються нараховані платежі до бюджету, за дебетом – належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо;

– 65 «Розрахунки за страхуванням». За кредитом рахунку 65 «Розрахунки за страхуванням» відображаються нараховані зобов'язання за страхуванням, а також одержані від органів страхування кошти, за дебетом – погашення заборгованості та витрачання коштів страхування на підприємстві.

– 17 «Відстрочені податкові активи»;

– 54 «Відстрочені податкові зобов’язання»;

– 79 «Фінансові результати»;

– 98 «Податок на прибуток»: за дебетом рахунку відображається нарахована сума податку на прибуток, за кредитом - включення його до фінансових результатів.

На визначених рахунках бухгалтерського обліку, податки будуть збільшувати витрати або зменшувати доходи і прибуток підприємства й доходи працівників. Проте, не звачаючи на таке розмежування податків, підприємство буде враховувати їх у структурі ціни на об’єкти діяльності, збільшуючи її, яка у переважній більшості випадків є регульованою (вільною).

Тому, виявлено необхідність у розробці відомостей синтетичного та аналітичного обліку розрахунків за податками та платежами згідно з податковим законодавством, які дозволять групувати дані про нараховані та сплачені суми податків та контролювати дотримання платіжної дисципліни щодо своєчасності перерахування зобов’язань до бюджету.

Основними завданнями контролю розрахунків за податками є: перевірка правильності визначення об'єкта оподаткування; оцінка порядку нарахування податку та своєчасності його сплати до бюджету; перевірка правильності відображення розрахунків у фінансовій та податковій звітності. При цьому ефективність контролю розрахунків за податками визначається обґрунтованістю застосування відповідних контрольних прийомів та процедур.

В процесі своєї діяльності суб‘єкти господарювання можуть зазнавати податкові ризики, з якими вони стикаються ще на стадії створення. Відсутність дієвої системи внутрішньогосподарського контролю розрахунків за податками та зборами підприємства призводить до негативних наслідків, що можуть проявлятися в порушеннях податкового законодавства, за що може наступати як адміністративна так і кримінальна відповідальність.

Контроль розрахунків за податками підприємств має формувати систему спостереження за діяльністю будь-якого суб’єкта господарювання, адже будь-яка господарська операція має прямий вплив на фінансові результати

господарської діяльності.

Внутрішній контроль розрахунків за податками – це контроль, що охоплює усі етапи господарювання, всі цикли діяльності і не може існувати відокремлено від контролю всієї діяльності підприємства. Основними завданнями внутрішнього контролю розрахунків з податками і платежами в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» є попередження наслідків порушень податкового законодавства за рахунок законності, своєчасності та повноти проведення розрахунків за податками і платежами (рис. 3.1).

Активация Wir
Чтобы активироват
раздел "Параметры

Рис.3.1 Сутність внутрішнього контролю розрахунків за податками

Основними об'єктами внутрішньогосподарського контролю податкових розрахунків в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» є:

- формування валових доходів і валових витрат ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» та оцінка їх формування;
- порядок розрахунок амортизаційних відрахувань відповідно до норм чинного законодавства;
- порядок розрахунку витрат на оплату праці і пов'язаних з ними

утримань із заробітної плати працівників ПП «Южноукраїнський комбінат харчування», а також нарахувань внесків до фондів загальнодержавного обов'язкового соціального страхування;

- здійснення оцінки первинного, синтетичного та аналітичного обліку ПДВ в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування»;
- оцінка системи повноти та своєчасності сплати податків та обов’язкових платежів.

Вивчення вказаних об'єктів вимагає відповідного інформаційного забезпечення, яке складають законодавчі та нормативні акти з обліку, первинні і зведені документи, регістри обліку, акти перевірок.

В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що при організації проведення заключних робіт внутрішньогосподарського контролю щодо розрахунків за податками і платежами доцільно розробляти податкову стратегію ПП «Южноукраїнський комбінат харчування», метою якої є забезпечення стабільності його стану, підвищення фінансової стійкості, збільшення обігових коштів на підприємстві за рахунок мінімізації платежів у бюджет.

Податкове планування невіддільне від загальної підприємницької діяльності ПП «Южноукраїнський комбінат харчування». Воно є неодмінним і безпосереднім її елементом і здійснюється на всіх її рівнях і етапах. Податкове планування – це взаємодія певних процесів, спрямованих на збільшення фінансових ресурсів підприємства, що регулюють величину й структуру податкової бази управлінських рішень, що впливають на ефективність своєчасні розрахунки, що й забезпечують, з бюджетом. Податкове планування як мінімум повинне починатися на стадії підготовки до укладання договору, оскільки фірма вже тоді повинна враховувати, які податки й скільки їй прийде заплатити згодом.

До числа основних і найбільше широко застосовуваних інструментів податкового планування ставляться:

- передбачені податковим законодавством податкові пільги;

- оптимальна з позиції податкових наслідків форма договірних відносин стосовно до здійснюваних видів діяльності;
- ціни угод;
- диференціація податкових ставок по видах податків;
- спеціальні податкові режими й системи оподатковування;
- пільги, передбачені угодами про запобігання подвійногооподатковування й іншими міжнародними договорами й угодами;
- методи визначення оподатковуваної бази по конкретних податках.

Найбільш складним є четвертий етап впровадження найефективніших інструментів податкового планування на підприємстві, оскільки на цьому етапі необхідно врахувати такі аспекти податкового планування:

1. Принцип доцільності та обачності. Оптимізація оподаткування має проводитися в рамках податкового законодавства України.

2. Ціноутворення. Вигода, одержувана від податкової оптимізації, має перевищувати витрати на її реалізацію.

3. Комплексний підхід. Вибравши інструмент зниження конкретного податку, необхідно перевірити, чи не призведе його застосування до збільшення інших податкових платежів.

4. Індивідуальний підхід. Необхідно той чи інший інструмент зниження податків застосовувати з урахуванням індивідуальних особливостей кожного окремого підприємства.

5. Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку господарських операцій. Слід приділити увагу документальному оформленню операцій, бо недбалість в оформленні може призвести до штрафних санкцій з бокуконтролерів.

6. Послідовність та безперервність. Податкове планування треба здійснювати не після господарської операції або податкового періоду, а до них, тобто заздалегідь слід «обіграти» податкові наслідки.

Таким чином, основні напрями вдосконалення податкового планування в

ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» полягають у визначенні взаємного впливу податків на фінансові результати підприємства й мінімізації такого впливу; перекладенні частини податків на споживачів або контрагентів; управлінні податковими витратами на основі включення податкової складової в кост-карту одиниці продукції. Запропоновані методи дають змогу управляти податками, використовуючи саме внутрішні важелі підприємства.

ВИСНОВКИ

Вивчення літературних джерел, періодичних видань, нормативних документів та результати проведеного дослідження дають підстави дійти таких висновків.

Здійснені розрахунки основних показників прибутковості ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» демонструють, що загалом підприємство є рентабельним (рентабельність активів у звітному році сягнула 27,7%, а рентабельність власного капіталу хоч і двічі зменшилася проти рівня 2018 р. все ж сягала 70%) та прибутковим. При цьому відзначається істотне зростання грошового потоку у звітному році, сума якого зросла у 12 разів порівняно з 2018 р. Проте таке значне зростання грошового потоку викликає занепокоєння з точки зору забезпечення синхронізації грошових потоків і вимагає детальнішого аналізу.

Облік в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» здійснюється засобами комп'ютерної програми BAS Бухгалтерія, звітність до фіскальної служби подається в електронному вигляді через програму Medoc. В цій же програмі здійснюється обмін податковими накладними з контрагентами.

Бухгалтерський облік розрахунків за податками і платежами в ПП «Южноукраїнський комбінат харчування» ведуть на балансовому рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами», на якому узагальнюють інформацію про розрахункипідприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються у дохід бюджету.

На нашу думку, проведення розрахунків з бюджетом за податками повинні обов'язково бути розкриті в окремому розділі Наказу про облікову політику підприємства. Відсутність оновленого наказу про облікову політику в цілому, та, зокрема, розділу по розрахунках з бюджетом є недоліком в організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Оскільки, відображення вчасної, достовірної, повної та об'єктивної інформації у відповідності до чітко сформованої облікової політики, сприятиме уникненню помилок у розрахунках

з бюджетом за податками, а також витрат на погашення фінансових санкцій, у вигляді пені та штрафів.

Тому, в Наказі про облікову політику підприємства мають бути розкриті такі методи та процедури, які дозволять отримувати своєчасну, оперативну, достовірну та об’єктивну інформацію про:

– стан заборгованості за податками перед бюджетом;

– суми нарахування та сплати зобов’язань перед бюджетом за податками;

– наявність операцій щодо нарахування штрафних санкцій в разі несплати або простроченої сплати зобов’язань за податками.

виявлено необхідність у розробці відомостей синтетичного та аналітичного обліку розрахунків за податками та платежами згідно з податковим законодавством, які дозволять групувати дані про нараховані та сплачені суми податків та контролювати дотримання платіжної дисципліни щодо своєчасності перерахування зобов’язань до бюджету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В.Л. Податкова система : [навч. посіб.] / За заг. ред. В.Л. Андрущенка. К. : Центр учбової літератури, 2015. 416 с.

2. Артус М.М. Бюджетна система України : [навч. посіб.] / М.М. Артус, Н.М. Хижа. К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. 220 с.

3. Бараулін С.В. Податки як ціна послуг держави / С.В. Бараулін // Юридична Україна. 2004. № 10. С. 30–35.

4. Буряковський В.В. Податки : [навч. посіб.] / В.В. Буряковский [та ін.] ; за ред. В.В. Буряковского. – Дніпро- петровськ : Пороги, 1998. – 614 с.

5. Буткевич О.В. Вплив цифрових технологій на організацію обліку розрахунків за податковими платежами/ Економічний простір – 2021 р., 69, С. 92-93 URL: http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream /123456789/7177/1/Butkevich.pdf (дата звернення 12.01.2022).

6. Галієв А. Р. Обліково-аналітичне забезпечення податкового менеджменту у комерційних організаціях. (Автореф. дис. канд. екон. наук). С. 57–83.

7. Гуцаленко Л.В., Вишневська І.А. Аудит розрахунків з бюджетом за податками й обов'язковими платежами. Облік, аналіз, аудит. 2012. С. 357-362.

8. Дерій В. А. Організація обліку та податкове планування: навч. посіб. [Електронне видання]. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 185 с.

9. Дзюба О.М. Інформаційне забезпечення організації обліку розрахунків із бюджетом за акцизним податком. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2019. Вип. 39. С. 87-93.

10. Драчук В. Ю. Теоретичні аспекти формування облікової політики щодо розрахункових операцій з бюджетом за податковими платежами. Облік і фінанси. 2016. № 1. С. 22-26.

11. Драчук В.Ю. Розрахункові операції за податковими платежами як об'єкт обліку та аудиту. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2016. Вип. 3. С. 185- 188.

12. Золотницька Ю. В. Обліково-аналітичне забезпечення податкового планування суб'єктів господарювання. Economy and Society: modern foundation for human developmen : proceedings of the International Scientific Conference. 31 жовтня, 2016 р. С. 178–181. Leipzig, Germany: Baltija Publishing. URL: http://surl.li/dgvam.

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом МФУ від 30.11.1999 №291 із змінами і доповн. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99 (дата звернення: 09.04.2023).

14. Калінеску Т.В. Причини та тенденції ухилення від сплати податків / Т.В. Калінеску, А.Ю. Ширяєва. URL:http://filelibsnu.at.ua/naukovi/Naukovi_visti/PDF_10_2013/7.pdf.

15. Кононенко Л. В., Назарова Г. Б., Оришака О. В. Організація обліку і аудиту розрахунків за податками та платежами в умовах використання сучасного інформаційного забезпечення. Вісник Чернівецького торго-вельно-економічного інституту. Економічні науки. 2020. № 1–2. С. 202–210. URL: http://surl.li/dguzm.

16. Крисоватий А.І. Адміністрування податків в Україні: організація та напрями трансформації : [моногра- фія] / А.І. Крисоватий, Т.Л. Томнюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2012. – 212 с.

17. Крупей Н. С. Деякі аспекти формування облікової політики для цілей оподаткування. Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. 2012. Вип. 9 (2). С. 231-240.

18. Кучер С. В. Організація системи внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток. Вісник Хмельницького національного університету № 2 (1). С. 86–89. URL: http://surl.li/dgvaa.

19. Кучеркова С. О. Обліково-аналітичне забезпечення визначення фінансових результатів і оподаткування прибутку. Науково-методологічні засади обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення

сталого розвитку суб'єктів господарювання: монографія. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», С. 184–192.

20. Кучерявенко М.П. Основи податкового права : [навч. посіб.] / За ред. М.П. Кучерявенко. – Харків : Нац. юрид. акад. України, 2003. – 564 с.

21. Лубенченко О. Теоретично-методичні аспекти аналізу і аудиту розрахунків по податках і обов'язкових платежах до бюджету. Особливості обліку податку на прибуток. Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». 2015. Вип. 33. С. 254-261.

22. Лучковська С.І. Фінансове право : [навч. посіб.] / С.І. Лучковська. – К. : КНТ, 2010. 296 с.

23. Мулик Т.О. Облікова політика як інструмент управління оподаткуванням. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Випуск 4. С. 1007-1012.

24. Облікова політика: навч. посіб. / Г.М. Давидов, В.М. Савченко, О.В. Пальчук, та ін.; за заг. ред. Г.М. Давидова. 2-ге вид., перероб. і доп. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 362 с.

25. Офіційний сайт Державної податкової служби України: Інформація про податковий борг. URL: http://surl.li/dguze.

26. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом МФУ від 30.11.1999 р. №291. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/.

27. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 №755-VII. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

28. Податкові надходження: вебсайт. URL : http://cost.ua/ budget/revenue/#1 (дата звернення: 08.04.2023).

29. Подолянчук О.А. Облікова політика податків і зборів. Економічні підсумки 2016 року: досягнення, тенденції та перспективи: матер. міжнар. наук.- практ. конф. 18-19 лист. 2016 р. Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2016. С. 166-169.

30. Подуражня Ю. Ю. Організаційні аспекти податкового обліку розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами. Економічний вісник університету. №13. URL: http://surl.li/dgvar.

31. Поліванцев А.С. Вплив фіскальної політики на міжнародний торговельно-економічний обмін : авто- реф. дис. … канд. екон. наук : спец. 08.00.02 / А.С. Поліванцев ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2013. – 20 с.

32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ МФУ від 31.01.2000 р. №20/ URL: http://zakon.rada.gov.ua/.

33. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 12.04.2023).

34. Проноза П. В. Динаміка податкового боргу і напрями вдосконалення податкового адміністрування в Україні. Економіка та держава. № 5. С. 4–9. URL: http://surl.li/dgvbl.

35. Скорнякова Ю.Б. Удосконалення системи податкового обліку та внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. Наука й економіка. 2013. Вип. 3. С. 64-72.

36. Уллубієва К.К. Аспекти організації бухгалтерського обліку розрахунків за ПДВ. Економіка промисловості. 2010. № 4. С. 191-194.

37. Шевчук С.В., Зайцева А.Д. Моделювання облікової політики для цілей оподаткування прибутку. Інфраструктура ринку. 2018. Випуск 23. С. 319-323.

38. Шерепа К.М. Організація обліку розрахунків за податком на прибуток в умовах чинності податкового кодексу України. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. Вип. 42. С. 246-251.

39. Шиманська К. В. Організація внутрішнього контролю за дотриманням положень колективних договорів / К. В. Шиманська // Міжнародний збірник наукових праць. – 2010. – № 1(16). – С. 320-330.

40. Шоляк О. Ю. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з оплати праці / О. Ю. Шоляк // Наукові праці. – 2009. – № 16(1). – С. 177-183.

41. Щодо порядку застосування нормативно-правових актів у разі існування неузгодженості між підзаконними актами [Електронний ресурс]: Лист Мінінстерства Юстиції України від 30 січня 2009 р. № Н-35267-18 // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v3526323-09#Text.

42. Юрій С.І. Фінанси : [підручник] / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. 611 с.